

WYMAGANIA EDUKACYJNE – HISTORIA

Rok szkolny 2026/2027

Klasa V

Uczący: Katarzyna Głowacka

Podręcznik: „Wczoraj i dziś” – klasa 5, Nowa Era

1. ZAKRES WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH

Dopuszczający	Dostateczny	Dobry	Bardzo dobry	Celujący
Uczeń opanował w niewielkim stopniu umiejętności zapisane w podstawie programowej; większość prostych zadań wykonuje przy pomocy nauczyciela; zna podstawowe fakty, postacie i pojęcia historyczne.	Uczeń w znacznej mierze opanował wymagania podstawy programowej; samodzielnie wykonuje łatwe zadania, a trudniejsze rozwiązuje z pomocą nauczyciela; poprawnie odtwarza podstawowe informacje i związki przyczynowo skutkowe.	Uczeń w większości opanował wymagania podstawy programowej; samodzielnie rozwiązuje zadania o średnim stopniu trudności; sprawnie posługuje się pojęciami, chronologią, mapą i prostymi źródłami historycznymi.	Uczeń w pełni opanował wymagania podstawy programowej; samodzielnie rozwiązuje problemy i zadania o znacznym stopniu trudności; analizuje źródła, wyjaśnia związki przyczynowo skutkowe i formułuje uzasadnione wypowiedzi.	Uczeń znacznie wykracza wiedzą i umiejętnościami poza podstawę programową; samodzielnie rozwija zainteresowania historyczne, korzysta z różnych źródeł, formułuje własne wnioski i twórczo wykorzystuje wiedzę.

Wymagania szczegółowe według działów podręcznika

Dział / zakres	Dopuszczający	Dostateczny	Dobry	Bardzo dobry	Celujący
Rozdział I PIERWSZE CYWILIZACJE	- wymienia podstawowe epoki prehistorii; - rozróżnia koczowniczy i osiadły tryb życia; - wskazuje Mezopotamię, Egipt, Izrael oraz Chiny na mapie; - wymienia podstawowe osiągnięcia cywilizacji starożytnych; - rozróżnia politeizm i monoteizm; - wymienia przykłady dawnych rodzajów pisma.	- opisuje życie człowieka pierwotnego; - wyjaśnia znaczenie rewolucji neolitycznej; - opisuje znaczenie wielkich rzek dla rozwoju cywilizacji; - charakteryzuje społeczeństwo Mezopotamii i Egiptu; - opisuje wierzenia Egipcjan i Żydów; - wyjaśnia znaczenie wynalezienia pisma.	- porównuje koczowniczy i osiadły tryb życia oraz wskazuje ich konsekwencje; - charakteryzuje organizację państw Mezopotamii i Egiptu; - wyjaśnia znaczenie judaizmu dla dziejów Izraela; - porównuje osiągnięcia cywilizacji Bliskiego i Dalekiego Wschodu; - przyporządkowuje rodzaje pisma do właściwych cywilizacji.	- wyjaśnia zależności między środowiskiem geograficznym a rozwojem cywilizacji; - analizuje mapy, ilustracje i proste źródła dotyczące starożytnego Wschodu; - porównuje religie politeistyczne z judaizmem; - wyjaśnia wpływ pisma na rozwój państw i kultury; - samodzielnie porządkuje wydarzenia i procesy na osi czasu.	- samodzielnie korzysta z różnych źródeł dotyczących najstarszych cywilizacji; - formułuje własne wnioski na temat warunków powstawania cywilizacji; - interpretuje źródła ikonograficzne i archeologiczne; - poszerza wiedzę o wybranej cywilizacji i przedstawia ją w formie prezentacji/projektu.
Rozdział II STAROŻYTNA GRECJA	- wskazuje Grecję na mapie; - zna pojęcia: polis, demokracja, Hellada; - wymienia najważniejszych bogów greckich; - zna podstawowe informacje o Atenach i Sparcie;	- opisuje warunki naturalne Grecji i ich wpływ na życie mieszkańców; - charakteryzuje demokrację ateńską; - opisuje wychowanie spartańskie; - przedstawia przebieg wojen grecko-perskich;	- porównuje Ateny i Spartę; - wyjaśnia funkcjonowanie demokracji ateńskiej; - przedstawia znaczenie wojen grecko-perskich; - charakteryzuje teatr, filozofię i igrzyska olimpijskie;	- analizuje zależności między warunkami geograficznymi a rozwojem polis; - wyjaśnia znaczenie demokracji ateńskiej w świecie starożytnym; - analizuje znaczenie podbojów Aleksandra Wielkiego dla	- samodzielnie interpretuje teksty i źródła ikonograficzne dotyczące Grecji; - porównuje kulturę grecką z kulturą innych cywilizacji starożytnych; - prezentuje wybrane osiągnięcie greckiej nauki, filozofii lub

	• wymienia najważniejsze wydarzenia wojen grecko-perskich; • zna podstawowe osiągnięcia kultury greckiej.	• opisuje wierzenia Greków i rolę mitów; • wymienia osiągnięcia Greków w kulturze, nauce i sporcie.	• wskazuje na mapie kierunki wypraw Aleksandra Wielkiego; • wyjaśnia powstanie i cechy kultury hellenistycznej.	rozprzestrzeniania kultury greckiej; • interpretuje źródła dotyczące życia i kultury Greków; • porządkuje wydarzenia i wyjaśnia ich związki przyczynowo skutkowe.	sztuki z wykorzystaniem dodatkowych źródeł.
Rozdział III STAROŻYTNY RZYM	• zna legendę o początkach Rzymu; • rozróżnia monarchię, republikę i cesarstwo; • wymienia podstawowych urzędników republiki; • wskazuje Rzym i granice imperium na mapie; • wymienia przykłady osiągnięć Rzymian; • zna podstawowe informacje o początkach chrześcijaństwa.	• opisuje przemiany ustrojowe Rzymu; • charakteryzuje społeczeństwo rzymskie i armię; • opisuje życie codzienne mieszkańców imperium; • wyjaśnia znaczenie romanizacji; • wymienia osiągnięcia Rzymian w prawie, budownictwie i infrastrukturze; • opisuje narodziny chrześcijaństwa i prześladowania chrześcijan.	• porównuje republikę i cesarstwo; • wyjaśnia przyczyny kryzysu republiki; • charakteryzuje organizację armii rzymskiej; • wyjaśnia znaczenie prawa rzymskiego dla współczesności; • wyjaśnia przyczyny podziału i upadku cesarstwa zachodnio rzymskiego; • przedstawia znaczenie edyktu mediolańskiego.	• analizuje przyczyny ekspansji Rzymu i romanizacji prowincji; • wyjaśnia zależności między przemianami ustrojowymi a sytuacją społeczną; • analizuje źródła dotyczące życia codziennego Rzymian; • wyjaśnia przyczyny i następstwa rozwoju chrześcijaństwa; • posługuje się mapą Imperium Rzymskiego i chronologią wydarzeń.	• samodzielnie interpretuje źródła archeologiczne i pisane dotyczące Rzymu; • porównuje dziedzictwo greckie i rzymskie; • przygotowuje opracowanie o wpływie prawa, architektury lub organizacji państwa rzymskiego na współczesną Europę.
Rozdział IV POCZĄTKI ŚREDNIOWIECZA	• wskazuje Bizancjum i Konstantynopol na mapie;	• opisuje panowanie Justyniana Wielkiego; • przedstawia	• wyjaśnia znaczenie Kodeksu Justyniana; • porównuje	• analizuje przyczyny i skutki schizmy wschodniej;	• samodzielnie porównuje trzy kręgi kulturowe: bizantyjski,

	• zna podstawowe informacje o islamie; • wskazuje państwo Franków i państwo Karola Wielkiego; • wymienia podstawowe różnice między chrześcijaństwem wschodnim i zachodnim; • zna pojęcia: cesarstwo, papież, kalif, islam.	osiągnięcia Bizancjum; • opisuje działalność Mahometa i początki islamu; • wymienia osiągnięcia cywilizacji arabskiej; • przedstawia państwo Franków i dokonania Karola Wielkiego; • wyjaśnia skutki schizmy wschodniej.	chrześcijaństwo wschodnie i zachodnie; • wyjaśnia wpływ kultury arabskiej na Europę; • opisuje znaczenie cesarstwa Karola Wielkiego; • wyjaśnia skutki traktatu w Verdun; • charakteryzuje relacje między władzą cesarską i papieską.	• wyjaśnia zależności między rozwojem islamu a zmianami politycznymi w basenie Morza Śródziemnego; • analizuje rolę Bizancjum w zachowaniu dziedzictwa antycznego; • wyjaśnia istotę sporu o inwestyturę i znaczenie konkordatu wormackiego; • pracuje ze źródłami i mapami historycznymi.	arabski i łaciński; • korzysta z dodatkowych źródeł do wyjaśniania procesów kształtujących średniowieczną Europę; • przygotowuje prezentację o wybranym osiągnięciu Bizancjum lub świata islamu.
Rozdział V SPOŁECZEŃSTWO ŚREDNIOWIECZNE	• zna podstawowe pojęcia: feudalizm, senior, wasal, lenno, stan; • wymienia stany społeczne; • opisuje podstawowe elementy życia rycerza, chłopca i mieszczanina; • rozpoznaje styl romański i gotycki; • wymienia zakony średniowieczne.	• wyjaśnia podstawowe zasady systemu feudalnego; • opisuje wzór rycerza i jego obowiązki; • charakteryzuje życie na wsi i w mieście; • wyjaśnia, na czym polegała lokacja miasta i wsi; • opisuje rolę Kościoła i zakonów; • wskazuje cechy stylu	• porównuje poszczególne stany społeczne; • wyjaśnia zależności senior–wasal; • charakteryzuje kulturę rycerską i miejską; • wyjaśnia funkcjonowanie samorządu miejskiego; • porównuje życie średniowiecznej wsi i miasta; • wyjaśnia rolę	• analizuje organizację społeczeństwa feudalnego; • porównuje kulturę rycerską, miejską i religijną; • rozpoznaje i uzasadnia różnice między architekturą romańską i gotycką; • analizuje źródła ikonograficzne przedstawiające życie średniowieczne; • wskazuje zabytki	• samodzielnie interpretuje źródła dotyczące społeczeństwa i kultury średniowiecza; • prowadzi porównania między średniowieczem a współczesnością; • przygotowuje projekt dotyczący średniowiecznego miasta, zamku, klasztoru lub zabytku regionalnego.

		romańskiego i gotyckiego.	klasztorów i uniwersytetów.	średniowieczne własnego regionu.	
Rozdział VI POLSKA PIERWSZYCH PIASTÓW	• zna podstawowe informacje o Słowianach i plemionach na ziemiach polskich; • wskazuje państwo Polan, Gniezno i Poznań na mapie; • zna Mieszka I i Bolesława Chrobrego; • zna datę chrztu Polski; • wymienia najważniejsze wydarzenia panowania pierwszych Piastów.	• opisuje wierzenia i obyczaje Słowian; • przedstawia okoliczności przyjęcia chrztu przez Mieszka I; • wyjaśnia znaczenie zjazdu gnieźnieńskiego; • opisuje dokonania Bolesława Chrobrego; • przedstawia kryzys monarchii piastowskiej w XI w.; • opisuje społeczeństwo państwa pierwszych Piastów.	• wyjaśnia polityczne, społeczne i kulturowe znaczenie chrystianizacji Polski; • charakteryzuje politykę zagraniczną Bolesława Chrobrego; • wyjaśnia przyczyny kryzysu monarchii piastowskiej i jej odbudowy; • charakteryzuje rządy Kazimierza Odnowiciela i Bolesława Śmiałego; • wyjaśnia znaczenie statutu Bolesława Krzywoustego.	• analizuje proces kształtowania się państwa pierwszych Piastów; • interpretuje mapy i źródła dotyczące początków Polski; • wyjaśnia związki między chrystianizacją a organizacją państwa; • analizuje strukturę społeczną i gospodarkę państwa pierwszych Piastów; • formułuje uzasadnione wnioski dotyczące polityki pierwszych Piastów.	• samodzielnie analizuje różne źródła dotyczące początków państwa polskiego; • porównuje rozwój państwa Piastów z innymi państwami średniowiecznej Europy; • przygotowuje opracowanie o wybranym władcy, wydarzeniu lub zabytku związanym z początkami Polski.
Rozdział VII POLSKA W XIII– XV WIEKU	• zna przyczyny rozbicia dzielnicowego; • wskazuje główne dzielnice Polski na mapie; • zna postacie Władysława Łokietka i Kazimierza Wielkiego; • zna podstawowe informacje o unii	• opisuje skutki rozbicia dzielnicowego; • przedstawia proces zjednoczenia Polski; • opisuje konflikt z Krzyżakami za panowania Łokietka; • wymienia najważniejsze reformy Kazimierza Wielkiego; • opisuje okoliczności	• wyjaśnia rolę Kościoła w jednoczeniu ziem polskich; • charakteryzuje politykę Kazimierza Wielkiego; • wyjaśnia przyczyny i następstwa unii Polski z Litwą; • porządkuje wydarzenia związane	• analizuje przemiany polityczne, społeczne i gospodarcze XIII–XV w.; • porównuje politykę Władysława Łokietka i Kazimierza Wielkiego; • analizuje znaczenie unii polsko-litewskiej i konfliktów z zakonem	• samodzielnie ocenia znaczenie przemian ustrojowych i terytorialnych Polski w XIV–XV w.; • porównuje monarchię patrymonialną i stanową; • analizuje różne interpretacje wydarzeń historycznych na

	polsko-litewskiej i bitwie pod Grunwaldem; wymienia najważniejsze przywileje szlacheckie.	zawarcia unii w Krewie; przedstawia przebieg wojny trzynastoletniej i postanowienia II pokoju toruńskiego.	z relacjami polsko-krzyżackimi; - wyjaśnia genezę i znaczenie przywilejów szlacheckich; - charakteryzuje rozwój monarchii stanowej.	krzyżackim; - interpretuje mapy zmian terytorialnych Polski; - wyjaśnia konsekwencje rozwoju przywilejów szlacheckich i sejmku walnego; - pracuje ze źródłami dotyczącymi Grunwaldu i II pokoju toruńskiego.	podstawie źródeł; przygotowuje projekt o wybranym wydarzeniu, postaci lub zabytku średniowiecznej Polski.
--	--	---	---	---	--

2. SPOSOBY SPRAWDZANIA WIEDZY I UMIEJĘTNOŚCI

- Sprawdziany pisemne; (czerwony kolor w dzienniku)
- Kartkówki według wcześniej podanego nacobezu (zielony kolor w dzienniku)
- Kartkówki obejmujące zakres materiału z trzech ostatnich lekcji; (zielony kolor w dzienniku)
- Prace projektowe / prezentacje / zadania ze źródłem historycznym (niebieski kolor w dzienniku)
- Odpowiedzi ustne (czarny kolor w dzienniku)
- zakaz kotrzystania z AI przez uczniów.

3. KRYTERIA OCENIANIA BIEŻĄCEGO:

- Ocenianie bieżące ma na celu ukazanie postępów ucznia i udzielenie mu informacji zwrotnej na temat opanowania przez niego wiedzy i umiejętności. Ocenianie bieżące może mieć formę oceny cyfrowej w skali 1–6 lub informacji zwrotnej.
- Przygotowanie do lekcji obejmuje: prowadzenie zeszytu przedmiotowego; posiadanie obowiązkowego podręcznika i zeszytu ćwiczeń; znajomość zakresu tematycznego z 3 ostatnich lekcji.

3. Informacja zwrotna – komentarz nauczyciela na temat pracy ucznia – wskaże mu, co zrobił dobrze, nad czym musi jeszcze popracować i w jaki sposób poprawić błędy. Po otrzymaniu IZ uczeń ma obowiązek poprawić pracę wg otrzymanych wskazówek. IZ może być ustna lub pisemna.
4. Sprawdzian pisemny na ocenę jest zapowiadany co najmniej tydzień wcześniej, wtedy też uczniowie otrzymują nacobezu, zawierające zakres sprawdzanego materiału.
5. Kartkówki z mniejszych partii materiału są zapowiadane maksymalnie tydzień wcześniej, wtedy też uczniowie otrzymują nacobezu, zawierające zakres sprawdzanego materiału.
8. Jeśli uczeń był nieobecny podczas I terminu sprawdzianu / kartkówki, a nieobecność wynosiła 2 dni lub więcej, termin zaliczenia ustala się indywidualnie, niezwłocznie po powrocie do szkoły. Jeśli uczeń był nieobecny tylko w dzień sprawdzianu / kartkówki, ma obowiązek napisać go podczas kolejnej lekcji, na której jest obecny.
9. W ramach bieżącej kontroli nauczyciel ma prawo przeprowadzać również odpowiedzi ustną obejmującą zakresem materiał z trzech ostatnich lekcji.
10. Przy ocenianiu prac pisemnych stosuje się kryteria procentowe, przeliczone na stopnie: niedostateczny (1) 0–29%; dopuszczający (2) 30–49%; dostateczny (3) 50–69%; dobry (4) 70–84%; bardzo dobry (5) 85–97%; celujący (6) 98–100%.
11. Formy pisemne oceniane są przez nauczyciela niezwłocznie, najpóźniej w terminie 14 dni od ich napisania, po czym ocena przekazywana jest uczniowi i wpisywana do dziennika elektronicznego.
12. Wystawienie minimum trzech ocen stopniowych stanowi podstawę do ustalenia śródrocznej lub rocznej oceny klasyfikacyjnej.
13. Wpisy w dzienniku elektronicznym i nieprzygotowanie ucznia
 - Nieprzygotowanie w sytuacji losowej (X) – uczeń ma prawo zgłosić nieprzygotowanie tylko w awaryjnej sytuacji. Fakt ten jest odnotowany w dzienniku elektronicznym i nie ma wpływu na ocenę z przedmiotu.
 - Brak wymaganych materiałów (BM) – uwzględniane wyłącznie przy ocenie z zachowania.
 - Użycie urządzeń elektronicznych bez zgody nauczyciela (T) - uwzględniane wyłącznie przy ocenie z zachowania.
 - Nienapisany sprawdzian / kartkówka / test (U) – uczeń nie pisał bądź nie oddał pracy i ma obowiązek ją uzupełnić w możliwie najszybszym terminie ustalonym z nauczycielem. Nieuzupełniony brak będzie skutkował oceną niedostateczną.
 - Wyjście z klasy podczas zajęć (W) – nie wpływa na ocenę z przedmiotu ani z zachowania.

4. ZASADY PONOWNEGO USTALANIA STOPNIA:

1. Uczeń ma prawo do poprawy każdej otrzymanej oceny minimum jeden raz, o ile nauczyciel nie wskaże więcej.

2. Ponowne ustalenie oceny musi nastąpić w terminie 2 tygodni od oddania pracy i nie musi być przeprowadzone w takiej samej formie jak pierwotna.
3. Ponowne ustalenie oceny w przypadku oceny niedostatecznej jest obowiązkowe co najmniej raz.
4. W dzienniku elektronicznym odnotowuje się cały proces ponownego ustalania oceny, a pod uwagę brany jest najwyższy stopień.
5. W przypadku nieobecności w szkole uczeń ma obowiązek uzupełnienia braków i nadrobienia zaległości w terminie 7 dni od powrotu do szkoły.
7. W przypadku niesamodzielnej pracy pisemnej uczeń otrzymuje ocenę naganną z zachowania w kryterium właściwe zachowanie podczas zajęć edukacyjnych, jak również ma obowiązek ponownego jej napisania.

5. WARUNKI I TRYB OTRZYMANIA WYŻSZEJ NIŻ PRZEWIDYWANA ROCZNEJ OCENY KLASYFIKACYJNEJ:

1. Na miesiąc przed rocznym klasyfikacyjnym zebraniem rady pedagogicznej nauczyciel informuje ucznia i jego rodziców o przewidywanej niedostatecznej ocenie klasyfikacyjnej.
2. Informację o ocenach niedostatecznych przekazuje się pisemnie lub za pomocą dziennika elektronicznego.
3. Ustalona roczna ocena klasyfikacyjna nie może być niższa niż ocena przewidywana.
4. Uzyskanie wyższych niż przewidywane rocznych ocen klasyfikacyjnych jest możliwe dla każdego ucznia, który wyrazi taką chęć i odbywa się w drodze rozmowy ucznia z nauczycielem nad poziomem spełnienia przez ucznia kryteriów na ocenę przewidywaną i wyższą, która może być uzupełniona wykonaniem przez ucznia wskazanych przez nauczyciela zadań.
6. Uczeń powinien zgłosić nauczycielowi chęć uzyskania oceny wyższej w terminie maksymalnie tygodnia od otrzymania oceny przewidywanej.
7. Zakres materiału zostaje opracowany indywidualnie i przekazany uczniowi w ciągu tygodnia od zgłoszenia się ucznia.

Podstawa opracowania: podstawa programowa historii obowiązująca od roku szkolnego 2024/2025 oraz program nauczania „Wczoraj i dziś” Nowej Ery zgodny z podstawą programową z 2024 r.; zakres klasy V obejmuje działy I–VII.